

APRIL 1999 - JAARGANG 24 - NUMMER 1

ARGUS

DE STEM VAN SPRAKELOZE WILDE DIEREN

COLOFON

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaaltijdschrift van De Faunabescherming, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 641 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens fl. 30,- per jaar betalen via Postbanknummer 3522188 te 's-Graveland. Sympathisanten betalen minstens fl. 10,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-Nieuwsbrief. Indien u de De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie

Gerard Ellenbroek, Bob Hagen, Pauline de Jong, Harm Niesen, Norman van Swelm, Catalijne Verhoeven en Harry Voss.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn, Telefoon (055) 360 43 35, Telefax (055) 360 43 36

Fotoredactie

Rob Busser, Berkeisingel 5, 7201 BK Zutphen, Telefoon (0575) 51 54 62, Telefax (0575) 54 61 43

Vormgeving

studio RB Vormgevers, Zutphen.

Druk

Veldhuis, Raalte

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum

Doelstelling

De Faunabescherming is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid. De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het bekend maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur

I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, M.C.J. Bouterse, R. Busser, G.A. Ellenbroek, A. Hertsenberg, A.P. de Jong, N. Koffeman, H.H. Niesen, H. Pluijmakers, J. Poeder, R. Stockmann, S.H.D. Voss.

Adviseur

G. Udo

Secretariaat

Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00, E-mail: faunabescherming@was.nl

Penningmeester

Mw. R. Boeve-Bant, Bergsepud 6, 1244 PS Ankeveen, Telefoon (0294) 25 13 19

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de Fauna-Knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van fl. 15,- per jaar op Postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

INHOUD

3 Harm Niesen: Naar een verantwoord faunabeheer? Waarom het hoog tijd wordt dat Nederland de Europese Vogelrichtlijn ook toepast als het gaat om rapen van Kievitseieren.

4 Catalijne Verhoeven: Interview Interview met een belangrijke steunpilaar voor De Faunabescherming in de Haagse politiek.

5 Harm Niesen: Jaarvergadering 1998 Verslag van een informatieve en sportieve dag voor donateurs.

6 Gerard Ellenbroek: Afrika en het trauma van de blanke jagers Het geadeschot 4b van de serie over de invloed van de jacht op het uitsterven van diersoorten.

10 Koos Dijksterhuis: Wildernis Een natuurminnende vakantieganger wordt in Noord-Frankrijk geconfronteerd met de jacht.

11 Niko Koffeman: Een fotosafari op Weina Sprekende beelden van een jachtfeestijn in de bossen bij Nunspeet.

16 Pauline de Jong: Knobbelzwanen kogelvrij? De geschiedenis van de jacht op de knobbelzwaan in Noord-Holland.

19 Clovis Cnoop Koop mans & Niko Koffeman: Hof laat dieren in kroondomein vrij De ware reden waarom de hekken rond de Kroondomeinen moeten verdwijnen.

21 De buit van v o s (s) Vaste rubriek.

22 Bob Hagen: De ethiek van het IOC, de jacht en onze kroonprins Over sportiviteit, corruptie en jacht.

23 ANWB column.

24 Geurt Besselink: Damhert

Foto omslag Jachtsafari op Weina (foto: Rob Busser) zie ook pagina 11 c/m 15.

Geachte faunabeschermer,

Voor u ligt de nieuwe Argus, voortaan deels in kleur uitgevoerd. Omdat we op die manier meer recht kunnen doen aan de vaak schitterende natuuroptnamen die we van onze fotoredactie aangeleverd krijgen.

Dankzij de nieuwe druk- en opmaaktechnieken kunnen wij het kleurenkatern tegen zulke geringe meerkosten uitvoeren dat we meenden er goed aan te doen deze stap nu te zetten. Vooral ook omdat de Flora- en faunawet leidt tot een zo gecompliceerde jachtwetgeving, dat wij heel veel extra donateurs nodig zullen hebben om de bescherming van onze in het wild levende dieren op adequate wijze te kunnen blijven uitvoeren.

Een aansprekender Argus is één van de middelen om ons donateursbestand op korte termijn drastisch te kunnen vergroten. Wij willen daarvoor uw hulp inroepen. Graag willen we een gratis proefexemplaar van de nieuwe Argus toezenden aan mensen uit uw omgeving van wie u weet dat ze dieren en de natuur een warm hart toedragen. Als u ons hun naam en adres stuurt via bijgevoegd antwoordformulier, sturen wij ze een Argus en het verzoek om ons belangrijke werk voortaan te willen steunen. Een éénmalig verzoek, uitsluitend gericht op door u geselecteerde natuurliefhebbers, zodat er geen nodeloze verspreiding van ongevraagd drukwerk ontstaat.

Stuur daarom vandaag nog het antwoordformulier, uit deze Argus, aan ons toe in een envelop. De beschikbare oplage van proefexemplaren van dit nummer van Argus is beperkt, maar mocht het aantal aanvragen groot zijn, dan zal een deel daarvan verwerkt worden bij het uitkomen van de volgende Argus.

Alvast hartelijk dank voor uw hulp. Uw opmerkingen en suggesties voor de Argus en het werk van De Faunabescherming blijven van harte welkom!

Met diervriendelijke groet,

Jeen Poeder, voorzitter

P.S. De nieuwe Argus wordt éénmalig toegezonden aan alle donateurs van De Faunabescherming, ook aan hen die in het verleden hebben aangegeven dat zij de Argus niet hoeven te ontvangen.

Ontving u de Argus totnutoe niet en wilt u hem voortaan wel ontvangen, dan is een telefoontje naar de donateursadministratie op (0317) 31 84 87 voldoende. De minimum donateursbijdrage voor het ontvangen van de Argus is fl. 30,-

NAAR EEN VERANTWOORD FAUNABEHEER?

Soms komt het succes toch nog onverwacht. Zo werd onlangs de volledige onbeschermdverklaring van zilvermeeuw, kokmeeuw, spreeuw en huismus definitief opgeheven. Bijna vanzelfsprekend natuurlijk, want geen enkele diersoort is overal en altijd zo schadelijk, dat een volledige onbeschermdverklaring te verdedigen is. Vanaf nu is de status van deze vogelsoorten dezelfde als van (bijna) alle andere soorten. Bestrijding kan alleen met een door de provincie afgegeven vergunning, als ondubbelzinnig is aangetoond dat de schade onaanvaardbaar groot is en als alle andere middelen gefaald hebben. Uitzonderingen onder de vogels blijven natuurlijk houtduif, kraaiachtigen, wilde eend en fazant. Daarop moeten onze macho's ongehinderd hun frustraties kunnen blijven botvieren. Blijft over de kievit, zijn nageslacht is elk jaar tot 9 april vogelvrij. Vanaf het prilste begin heeft onze stichting geprobeerd het rapen van kievitseieren afgeschaft te krijgen, maar ondanks perscampagnes, demonstraties en excursies met kamerleden, is er aan de feitelijke situatie niets veranderd.

Nog steeds mogen, vooral Friezen, ongelimiteerde hoeveelheden eieren van kieviten (en van grutto's!) roven, nog steeds beweren dezelfde eierrovers dat het geen kwaad kan, omdat de eerste legsels toch geen kans van overleven zouden hebben. Of beweren ze zelfs dat het de bescherming van de kievit ten goede zou komen, omdat de eierrovers na 9 april de kievit zo goed zouden beschermen. Hoe komt het toch dat er aan

deze schandalige praktijk maar geen einde komt, terwijl er buiten Friesland nauwelijks iemand begrip voor kan opbrengen. Natuurbeschermingsorganisaties zijn vrijwel unaniem - en dat is niet zo voor de hand liggend als het lijkt - in hun veroordeling van het eierrapen. De provincie Noord-Holland heeft het op haar gronden verboden en in het buitenland begrijpt men er helemaal niets van. De argumenten van de voorstanders zijn van een beschamend laag waarheidsgehalte. Behalve dat de eierrapers beter zeggen te weten wanneer een kievit een ei moet leggen dan de kievit zelf, zou vooral hun betrokkenheid bij de latere bescherming van de nesten het leegroven moeten rechtvaardigen. Hoe groot de schade precies is, weten we niet. Maar het aantal eierrapers moet in Friesland in de tienduizenden lopen. Velen daarvan gaan ook buiten die provincie regelmatig op strooptocht. Er zijn boeren in Friesland die klagen, dat hun land meerdere malen per dag wordt afgestroopt door eierrapers. Het Friese verwijt dat er van buiten die provincie veel mensen bij hun komen zoeken is dan ook onzinnig.

Als iedere eierapper enkele tientallen eieren weet te vinden, betekent dat dat er tot 9 april in die hele provincie vrijwel geen kievitseien blijft liggen. Daarna duurt het nog zeker vier weken voordat er jonge kieviten kunnen zijn. Maar door de intensivering van de landbouw krijgen de vogels gewoon die tijd niet meer. Begin mei is er al gesleept, gemest en gemaaid. Het aantal geplaatste nestbeschermers is slechts een fractie van het aantal leeggeroofde nesten en het is maar de vraag of die vorm van weidevogelbescherming werkelijk een nuttig effect heeft. Volkomen terecht werd Nederland dan ook door het Europese Hof terecht gewezen. De EG-Vogelrichtlijn staat het op grote schaal en voor de consumptie rapen van eieren van vogels niet toe. Sinds 1994 is de Vogelwet daarom 'gerepareerd': de raaptijd is in Friesland met drie dagen verkort en in de rest van het land met drie dagen verlengd, zodat nu overal 9 april de sluitingsdatum is. Netto een verslechtering voor de kievit. De aanpassing aan de Europese regels moet er uit bestaan, dat alle eierrapers nu een document bij zich moeten hebben, waaruit

blijkt dat zij ook aan weidevogelbescherming doen. En van wie krijgen ze dat document? Juist, van de BFVW, de bond van Friese eierappers! Bovendien wordt algemeen toegegeven, ook door de politie, dat er in Friesland nadrukkelijk niet naar de papieren van eierappers gevraagd wordt. Wij vinden dan ook, dat Nederland nog steeds niet aan de EG-Vogelrichtlijn voldoet en zinnen al jaren op een manier om nu eindelijk eens een einde aan deze schandelijke situatie te maken. De Tweede Kamer heeft er kennelijk geen behoefte aan de Friese kiezers tegen zich in het harnas te jagen en leunt zwaar op de conclusies van een rapport van het Centrum voor Milieukunde van de Leidse Universiteit. Daarin komen twee biologen - waarvan zeker één zelf kievitseieren heeft geraapt! - na een literatuurstudie tot de conclusie, dat niet bewezen is dat het rapen van kievitseieren slecht is voor de stand van de kievit. Nog afgezien van het feit, dat het omgekeerde ook niet bewezen is, doet dit in het geheel niet terzake. Het roven van eieren van vogels door mensen wordt in geen enkel beschaafd land getolereerd. Wij zijn nu grondig aan het onderzoeken, hoe we ons land weer kunnen aanklagen bij de Europese Commissie. Het is toch te gek voor woorden, dat de nationale politiek, tegen de wil van de overgrote meerderheid in, de Friese eierappers gewoon niet aan durft te pakken. Dan moet het maar van de Europese wetgeving komen.

Harm Niesen

Kievitseieren (foto: Pieter Eibers).

DICK STELLINGWERF DIERENBESCHERMER

VAN HET JAAR

Catelijne Verhoeven

Hij is werkzaam als Tweede-Kamerlid voor de RPF en heeft onder andere landbouw in zijn portefeuille. Hij werd gekozen tot Dierenbeschermmer van het jaar 1998 en is lid van de Faunabescherming. Kortom, reden genoeg om Dick Stellingwerf eens langs de diervriendelijke meetlat te leggen.

Van jongs af aan ben ik geïnteresseerd geweest in de natuur. Die interesse blijkt ook wel uit mijn levensloop. Ik heb lagere Landbouwschool, middelbare Tuinbouwschool en de leraren-opleiding biologie gedaan. Vervolgens werd ik leraar biologie, wethouder van milieu en nu ben ik Tweede Kamerlid met landbouw in mijn portefeuille. Dat is een kwestie van affiniteit. Maar het heeft ook te maken met het feit dat ik uit een christelijk nest kom. Mijn ouders probeerden ons integrale normen en waarden bij te brengen. Daar bestaan ook onder christenen verschillende opvattingen over, maar ik denk dat steeds meer mensen uit onze kringen ervan overtuigd raken dat een rechtvaardig beheer van de schepping een eis is. Dat merk ik bijvoorbeeld aan de opstelling van de kleine christelijke partijen. Die hebben zich de afgelopen tien jaar ontwikkeld richting meer zorg voor de gehele schepping en niet alleen voor het menselijk leven. Daar kun je de verkiezingsprogramma's op naslaan.

Jacht

Toen ik een jaar of dertien was heb ik eens aan een drijfjacht meegedaan. Een van de ouders van mijn vriendjes was jager en ik mocht mee. Ik vond het best spannend. Later, toen het een politiek discussiepunt werd, realiseerde ik me dat je zo geen zwijnen moet bejagen. Als raadslid van de gemeente Ede heb ik de jacht nog eens fundamenteel aan de kaak gesteld. We hadden in die tijd nare ervaringen met de jagers die de jacht pachtten. Ze hielden zich niet aan de regels, schoten meer af dan was toegestaan en bleken ook nog een illegale jachthut in het natuurgebied te hebben gebouwd met een bar erin. Oftewel, ze bevestigden alle vooroordelen die er over de ouderwetse jager bestaan. Daar hebben we toen een discussie over uitgelokt en uiteindelijk is het jachtbeheer in Ede overgedragen aan Natuurmonumenten.

Ook als Kamerlid heb ik de jacht meerdere malen aan de orde gesteld. Tijdens de behandeling van de Flora- en faunawet heb ik er bijvoorbeeld voor gepleit om de zes bejaagbare soorten ook onder het regime van 'beheer' te laten vallen. Dat bleek helaas niet haalbaar. Toen hebben we geprobeerd voor de patrijs - als bedreigde diersoort - een uitzondering te maken en dat is feitelijk gelukt. Hij staat wel op de lijst van bejaagbare dieren, maar zolang hij ook op de rode lijst staat, mogen ze er toch niet op jagen. Als ik nu een patrijs zie, denk ik wel 'ha, leuk'.

Rentmeesterschap

Een goed begrip om je politieke visie, bijvoorbeeld voor wat betreft de jacht, te bepalen, is het rentmeesterschap. Als je in dat verband kijkt naar de huidige Flora- en faunawet blijft die erg tweeslachtig. Aan de ene kant zegt die wet 'er zij jacht op zes diersoorten' en aan de andere kant 'als je ingrijpt, moet dat uit beheersmatige overwegingen zijn'. Die tweeslachtigheid hebben wij bestreden vanuit het begrip rentmeesterschap. Er is volgens ons geen goede onderbouwing meer te geven voor benuttings- of plezierjacht. In het verre verleden waren mensen in algemene zin jagers, om te overleven. Dat is niet meer het geval. We hebben nu een andere productiestructuur waarin we minstens honderd keer meer produceren dan we op kunnen. Ik vind het ook gekunsteld om wild 'scharrelvles' te noemen. Daarmee proberen de jagers hun zaak bespreekbaar te maken. Ik denk dat we in dit kader beter kunnen werken aan een verbetering van de scharrelstructuur voor onze cultuurdieren.

Biotechnologie

Als ik naar de onderwerpen uit mijn landbouw-portefeuille kijk, vind ik de ontwikkelingen in de biotechnologie het meest bedreigend. Deze zijn zo

ingrijpend en daardoor wellicht onomkeerbaar. Bij problemen op het gebied van dierenwelzijn is er altijd nog een weg terug.

Als de opvattingen veranderen, kun je maatregelen nemen. Neem de legbatterij. Het Europe Parlement heeft onlangs een motie aangenomen die pleit voor afschaffing. Als de nationale partijen nu mee gaan, kan dat ook echt gebeuren.

De zorg over biotechnologie is overigens alom groot. Dat merk ik aan de brieven die ik krijg maar ook aan reacties op spreekbeurten, die ik houd. Bijna iedereen reageert van nature afwijzend. Ze kunnen het gevoel alleen niet goed onder woorden brengen. Mensen weten er ook niet genoeg van af. Neem de etikettering. Op voedingsstoffen moet tegenwoordig staan wat er in zit. Dit gebeurt amper. En als het er wel op staat, dan weten de meeste mensen nog niks, vanwege het ingewikkelde taalgebruik. De overheid moet hier iets aan doen, maar die verwijst door naar Europa. Vervolgens verschuilt iedereen zich achter iedereen en gebeurt er niks.

Voor wat betreft genetische manipulatie hoop ik dat we ervoor kunnen zorgen dat consumenten voedingsmiddelen kunnen blijven kopen die niet gemanipuleerd zijn. Ik kan de trein niet tegenhouden, maar wel keuzevrijheid bevechten. Als we een 'schone' produktielijn behouden, blijft het mogelijk een stap terug te zetten.

De Faunabescherming

De manier van denken van de Faunabescherming spreekt me aan. Dat betekent niet dat ik achter elke actie sta. Ik wil bijvoorbeeld wel van de wildlijst en de drijfjacht af, maar jacht in het kader van schade, gevaar voor de volksgezondheid of de verkeersveiligheid kan nodig zijn.

Over het algemeen verricht de Faunabescherming goed werk. Het feit dat de lijst van bejaagbare soorten enorm is beperkt en dat er een kamermeerderheid is gekomen tegen het bijvoederen, is aan dit soort clubs te danken. Ik verwacht dan ook dat ze ons als Kamerleden blijft bestoken met informatie. Je kunt je natuurlijk afvragen wanneer het tijd is om op te houden met actievoeren omdat een verantwoord evenwicht is bereikt, maar voorlopig denk ik nog steeds dat het beter kan.

JAARVERGADERING

Op 11 december 1998 kwam een groot aantal Faunabeschermers samen in 'De Ruimte' in Vierhouten. Op een vrijdag. Niet zo handig voor onze aanhangers met beroepsmatige verplichtingen misschien, maar wel met een bepaald doel. De kans bestond immers, dat we tijdens de geplande fietstocht één van de - hopenlijk laatste - Hofjachten van nabij zouden kunnen bekijken. Na de bijzonder gastvrije ontvangst en een welkom door voorzitter Jeen Poeder begon het zware werk. Het was koud, mistig, regenachtig en zelfs hier en daar nog flink glad door de sneeuw. Er was gelegenheid om per auto rondgeleid te worden. Toch stapte de grote meerderheid van de circa negentig aanwezigen op de fiets voor een tocht, die aanmerkelijk langer was dan de geplande 22 km. Jagers werden - gelukkig of helaas? - niet aangetroffen, wilde zwijnen wel. Pas tegen half drie was iedereen in de gelegenheid om van de uitstekende vegetarische lunch te genieten. Gedwongen door de tijdsdruk kortte de voorzitter zijn jaarrede maar wat in. Nog voor de theepauze volgde een indrukwekkend diaklankbeeld over de Veluwe in verschillende jaargetijden van Geurt Besselink. De afsluiting van de dag werd gevormd door een voorlichtingsfilm, die duidelijk niet voor ons gemaakt was. Op niets verhullende wijze werd hierin reclame gemaakt voor de jacht in

Oost-Europa, onder andere op herten, wilde zwijnen, wolven en beren. Niet prettig om lang naar te kijken, maar wel goed om iedereen extra gemotiveerd naar huis te laten gaan.

Harm Niesen

Vorbereiding van de vegetarische lunch.

Tijdens de fietstocht wordt verteld over de Hofjacht en de acties daartegen (foto's: Tob Busser).

AFRIKA EN VAN DE BLAN

Gerard Ellenbroek

*In de vorige Argus werd in het kort de
natuurlijke gesteldheid van Afrika beschreven en kon u lezen
hoe de rijke, oorspronkelijke dierenwereld van dit continent te lijden kreeg
van de hebzucht van blanke jagers.
De enorme slachtingen, die deze jagers aanrichten
onder met name de populaties van grote hoefdieren,
zou Afrika nooit meer te boven komen.
In dit deel passeert nog een aantal
ernstig bedreigde Afrikaanse diersoorten de revue. Tot slot wordt
aandacht besteed aan het toenemende aanbod aan jachtreizen naar Afrika.*

Ezels

De Afrikaanse wilde ezel, *Equus asinus*, leefde tot aan het begin van onze jaartelling in de droge, hete woestijngebieden in noord- en noordwest Afrika. Waarschijnlijk gaat het om drie ondersoorten, waarvan de Noordafrikaanse ezel, *E. asinus atlanticus*, al in de Romeinse tijd is uitgestorven. Van de Nubische ezel, *E. asinus africanus*, die het heuvelachtige gebied langs de Rode Zee bewoonde, zijn in 1971 nog twee dieren waargenomen. Naar alle waarschijnlijkheid is deze soort thans ook uitgestorven. Van de laatste ondersoort, de Somalië-ezel, *E. asinus somalicus*, leeft het grootste aantal dieren nog in Ethiopië, mogelijk nog enkele duizenden exemplaren, maar in Somalië zelf zijn er niet meer dan een paar honderd. Er zijn plannen om voor de resterende populaties wilde ezels reservaten in te richten, maar of dat allemaal nog op tijd komt en of er in dit slecht toegankelijke gebied afdoende bescherming kan worden geboden, is zeer de vraag.

Roofdieren

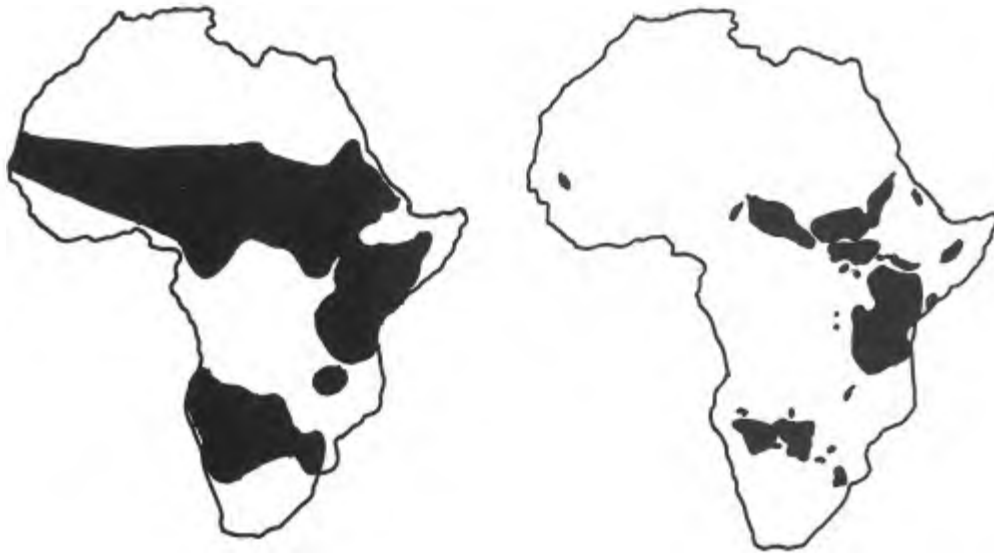
Evenals in Europa en Azië (zie Argus 98/2 en 98/3) werden ook de Afrikaanse roofdieren zwaar vervolgd. Al in de oudheid werden leeuwen en luipaarden in noord Afrika gedood om het vee te beschermen. Ze trokken zich terug in de minder toegankelijke gebieden in het Atlasgebergte. Daar werd de laatste leeuw in 1922 afgeschoten. Inmiddels zijn de grotere roofdieren ook in andere delen van Afrika, waar ze in de nabijheid van de mens en zijn vee niet geduld werden, zo goed als verdwenen. Illustratief voor deze roofdierenvervolging is een citaat uit het boek 'Oerwoudjager, jachtavonturen in Afrika's wildernis' van de Schot J.A. Hunter begin jaren vijftig: *'Er waren toen genoeg leeuwen in de omgeving van Tsavo (een streek tussen Nairobi en Mombasa, Kenia, dat tegenwoordig een nationaal park is, red.). Ze werden beschouwd als ongedierte, dat uitgeroeid moest worden, want ze doodden vee en sommige verslonden wel eens een verdwaalde neger. Er waren in de streek ongeveer veertig beroepsjagers.*

Leslie Simpson had de reputatie de grootste leeuwendoder te zijn, omdat hij in één jaar 365 leeuwen had geschoten. Deze mannen waren mijn helden en ik wilde een jager worden zoals zij'. Hunter was niet de enige Europeaan, die met dit soort ideeën naar Afrika kwam. Hoe het met de leeuwen en andere roofdieren in deze en vele andere streken van Afrika afgelopen is, laat zich dan ook gemakkelijk raden.

Neushoorns

In Afrika komen twee soorten neushoorns voor, de zwarte of puntlipneushoorn, *Diceros bicornis*, en de witte of breedlipneushoorn, *Ceratotherium simum*. Beide soorten bezitten twee hoorns. De puntlipneushoorn, die solitair leeft, voedt zich voornamelijk met bladeren en twijgen van struiken en lage bomen. De breedlipneushoorn, die met zijn maximale lengte van vier meter, een schouderhoogte van twee meter en een gewicht van drie tot vijf ton de grootste neushoornsoort is, leeft in kleine groepen en is een typische

HET TRAUMA KEJAGER

Achteruitgang van de giraffe, *Ciraffa camelopardalis*, in Afrika: Linker kaart de oorspronkelijke verspreiding; rechter kaart de huidige verspreiding. Een vrijwel identiek plaatje zou ook voor vele andere Afrikaanse roof- en hoefdiersoorten van

het savanne- en woodlandsgebied kunnen worden gemaakt. Voor veel van deze diersoorten geldt, dat ze zeer sterk in aantal zijn teruggegaan en eigenlijk alleen nog maar in natuurreservaten voorkomen (naar Drost, 1966).

Puntlipneushoorn, in Kenia.

graseter. Zowel de puntlip- als de breedlipneushoorns zijn, evenals hun Aziatische verwanten, zwaar vervolgd om hun waardevolle hoorns (zie Argus 98/3). Daarnaast eist ook de uitbreiding van landbouwareaal een grote tol onder Afrikaanse neushoorns. Hunter (zie boven), één van de vele blanke beroepsjagers, die Afrika in de eerste helft van deze eeuw nog kende, beschouwt zichzelf als één van de grootste neushoornjagers van zijn tijd. Hij schrijft dat hij in zijn jachtgebied minstens duizend neushoorns doodde omdat de lokale bevolking hem daarom vroeg! Het gevolg van deze moordpartijen is dat het de neushoorns in Afrika slecht is vergaan. De puntlipneushoorn kwam oorspronkelijk in grote aantallen voor van de Kaapprovincie in het zuiden tot in Ethiopië in het noorden van Afrika. De breedlipneushoorn kende ongeveer hetzelfde verspreidingsgebied. Vooral deze laatste soort is ernstig bedreigd. Ze komt nog maar op enkele plaatsen in het noordelijk deel van het oorspronkelijke verspreidingsgebied (Oeganda, Soedan?) voor en verder alleen nog op een enkele plaats in Zuid Afrika (onder andere in het Kruger Park). Met name het voortbestaan van de noordelijke populatie van de breedlipneushoorn is uiterst onzeker. Met de puntlipneushoorn gaat het vooralsnog iets minder slecht, maar ondanks de wettelijke bescherming die beide neushoornsoorten in vrijwel het gehele verspreidingsgebied genieten, vormen jacht en stroperij nog steeds een zeer serieuze bedreiging.

Nijlpaarden

Het dwergnijlpaard, *Choeropsis liberiensis*, is onregelmatig verspreid over west Afrika en is een bewoner van dichte, vochtige bossen langs de rivieren. Door de bevolkingsdruk en door de intensieve jacht die er door de lokale bevolking op dit schuwe dier werd, gemaakt om zijn vlees, is het dwergnijlpaard zeer zeldzaam geworden. Hoewel de soort in gevangenschap vrij gemakkelijk tot voortplanting komt, en er daardoor in verschillende dieren-tuinen goed mee gefokt kan worden, is het maar de vraag of er voor dit dier ooit weer een redelijke overlevingskans in de natuurlijke omgeving zal bestaan. De 'grote broer' van het dwergnijlpaard, het nijlpaard, *Hippopotamus amphibius*, is één van de weinige grote Afrikaanse zoogdieren die ook buiten de nationale

Nijlpaarden komen ook buiten de nationale parken vrij veel voor.

Litschie antilopen op de drooggevalle graslanden van de Kafue (foto: Gerard Ellenbroek).

parken in Afrika nog voorkomt. Daar is overigens niet iedereen even blij mee. Toen een groep Nijmeegse studenten, die onderzoek deed naar de gevolgen van een stuwdam op de Kafue Flats in Zambia, de lokale vissers vroeg wat zij vonden dat de regering aan maatregelen zou moeten nemen om de verloren gegane visgebieden te compenseren, was het meest gehoorde verzoek: 'Kill all the hippo's in the area!' Deze afkeer van nijlpaarden is voornamelijk gebaseerd op de angst die men heeft voor dit grote dier, want in werkelijkheid hebben mensen van deze grasetende kolossen nauwelijks iets te vrezen. Zakelijk gezien heeft de visser juist belang bij de aanwezigheid van nijlpaarden omdat de grote hoeveelheden uitwerpselen, de restanten van hun graaspartijen op het land, het water voedselrijker maakt en de productiviteit van de vissen doet toenemen.

De laatste safari's?

Wat nog rest van het ongerepte Afrika is een handvol reservaten, waar plaatselijk nog de sporen van de verloren rijkdom waarneembaar zijn. Vooral Kenia en Tanzania genieten wereldfaam op dit gebied. De laatste jaren mogen echter ook de landen van zuidelijk Afrika zich in een toenemende belangstelling vanuit de westerse wereld verheugen. Helaas komt deze belangstelling de Afrikaanse natuur niet ten goede. Integendeel. De vele jachtreizen, die er tegenwoordig naar dit deel van Afrika worden georganiseerd, hebben met respect voor de natuur niets te maken. Ze hebben veel meer weg van een trap na. Op allerlei beurzen maken

kleurige folders de rijkere jager warm voor een 'jachtsafari', compleet met trofeeën van allerlei, zelfs bedreigde diersoorten! Het doden van 'machtige' dieren als leeuwen, luipaarden of olifanten heeft jagers altijd al de kick van de superieure overwinnaar gegeven, ook al is die superioriteit tegenwoordig op niets anders meer gebaseerd dan het laffe gebruik van een vuurwapen. De mentaliteit van deze lieden laat zich gemakkelijk raden. In een verhaal over zijn eerste bezoek met twee rijke Amerikaanse jagers aan de Ngorogoro krater schrijft Hunter: 'Alle verhalen die

ik tot dan toe over de krater had gehoord, zonken in het niet bij het zien van de enorme kudden, waarmee de groene velden waren bezaaid. Het wemelde er van het wild.... Mijn twee cliënten gedroegen zich als kinderen, die men in een snoepwinkel de vrije hand laat. Ze schoten tot hun geweren te heet waren om aan te pakken. De dag was te kort om hun hartstocht naar nog meer huiden en nog meer hoorns te bevredigen. Ze konden eenvoudig niet ophouden. Later zou ik bemerken dat men dit verschijnsel aantreft bij veel meer Amerikanen, die na de strenge jachtwetten in hun eigen land geen maat weten te houden in het wildrijke Afrika¹.

Als je dit soort verhalen leest en je realiseert welke vreselijke slachtingen onze voorouders onder de dieren in Afrika hebben aangericht, dan kun je je toch

niet voorstellen dat er nu nog lieden zijn, die jachtreizen naar dit continent organiseren? En wat misschien nog erger is: Dat er ook nog lieden zijn die het lef hebben om op dit soort aanbiedingen in te gaan! Wie durft nog te beweren dat (blanke) jagers in Afrika 'het recht mogen kopen' om hun gewelddadige oerdriften daar uit te leven? Omdat jagend Nederland de duimschroeven steeds verder worden aangedraaid, komt Afrika opnieuw en nadrukkelijker in beeld. En natuurlijk ook de smoezen om er te mogen jagen. Het schijnheilige alibi, dat jacht door

buitenlanders van belang zou zijn voor het beheer van de Afrikaanse natuur, spreken zelfs jagersorganisaties openlijk tegen. En ook de vaak gehoorde bewering, dat een dier meer geld oplevert voor natuurbehoud als het door een blanke trofeeënjager wordt geschoten, mist ieder gevoel voor realiteitszin. Een dier doodschietsen kan maar één keer. Het verliest behalve zijn leven ook onmiddellijk zijn economische waarde en de enige die daar financieel beter van wordt is de jachtreisorganisator. Een dier bestuderen, fotograferen of gewoon van zijn aanwezigheid genieten kan talloze malen en levert uiteindelijk veel meer op dan een gelooide huid op de vloer of de stoffelijke resten op een plankje aan de muur.

De laatste Afrikaanse natuurgebieden moeten niet worden verkwanseld aan de hebzucht van lieden met een jachtgeweer en een zak vol geld. Afrika en zijn natuur hebben genoeg geleden onder hun terreur. Méér dan genoeg.

Referenties

Voor de ontbrekende referenties wordt verwezen naar:
Het genadeschot (2 en 3) in Argus 98/02 en 98/03.
 Hunter, J.A. *Oerwoudjager. Jachtavonturen in Afrika's wildernis.* Scheltens & Giltay, Amsterdam.
 Vos, A. de. 1975. *Africa, the devastated continent?*
 Dr. W. Junk Publishers. Den Haag.

Heremiet-ibis

Het verhaal van de heremiet- of kaalkop-ibis, *Geronticus eremita*, in het Duits 'Waldrapp' of bosraaf geheten, had ook bij de dierenwereld van Europa of van Azië verteld kunnen worden. De heremiet-ibis heeft, zoals zijn tweede Nederlandse naam al aangeeft, een vrijwel kale kop, een lange, gebogen snavel en vrij lange poten. De kop, behalve de grijze kap, de snavel en de poten zijn rood. Het verenpak is zwart en de lange veren rond de kop staan verwilderd overeind als de wind erdoorheen blaast. De heremiet-ibis kwam in de Middeleeuwen in Europa nog op verscheidene plaatsen in Zuid Duitsland, in de Alpen, langs de Rhône, in het Donaugebied en in de Zwitserse Jura voor. Vooral de jonge vogels werden in die tijd beschouwd als een delicatessen voor de rijken. In 1504 werd de heremiet-ibis door de Aartsbisschop van Salzburg beschermd verklaard, waardoor hij één van de eerste beschermde diersoorten werd. Het mocht echter niet baten. Ruim een eeuw later was de heremiet-ibis uit vrijwel geheel Europa verdwenen. De precieze reden van dit uitsterven is niet bekend, maar bejaging en verjaging hebben deze schuwe vogelsoort zeker geen goed gedaan. In de daaropvolgende eeuwen raakte de heremiet-ibis met zijn bijzondere uiterlijk bij de Europeanen wat in de vergetelheid maar in allerlei verhalen bleef hij voortbestaan als een soort mythologisch dier.

In 1854 werd een kolonie heremiet-ibissen in Syrië ontdekt. Echter pas in 1906 kwam men erachter dat het hier om de legendarische ibissoort ging die ooit in Europa leefde. Verschillende kolonies werden daarna in het Midden-Oosten ontdekt, maar al spoedig werd duidelijk dat het niet goed ging met de dieren. Oude gebruiken, waarbij de soort hoog in aanzien stond en bescherming genoot, gingen verloren en steeds meer kolonies werden geplunderd (De Boer, 1992). De meest bekende kolonie, die van Birecik aan de bovenloop van de Eufraat in Turkije, bestond in 1953 nog uit 500 broedparen. In 1962 waren dat er nog 120 en vijftien jaar later was er met nog maar 13 paren al geen sprake meer van een broedkolonie. In 1989 verdween de laatste heremiet-ibis uit Turkije. Ook op de meeste andere bekende broedplaatsen verdween de ibis in de loop van deze eeuw. Tot voor kort was de aanwezigheid van heremiet-ibissen alleen nog bekend uit Marokko, op de rotskusten langs de Atlantische oceaan. Hier hebben nog enkele kolonies heremiet-ibissen zich weten te handhaven. In Saoedi-Arabië werd echter onlangs een kleine, tot dan toe onbekende kolonie ontdekt en mogelijk bestaan er in dit verlaten gebied nog meer. Of dit voldoende is om de soort ook voor de toekomst te behouden is niet duidelijk. Hoewel van felle bejaging geen sprake meer is, eist het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen het voedsel van de ibis (onder andere sprinkhanen en andere grotere insecten) nog steeds zijn tol.

WILDERNIS

In mijn kast staan drie boeken met de beste, mooiste, wildste natuurgebieden van Europa. Nu is er tussen de Europese steden, wegen, agrarische monocultures en industriegebieden nog heel wat beste, mooiste, wildste natuur. Die boeken mochten niet te dik worden, want boeken mogen nooit te dik worden, zodat de auteurs moesten woekeren met de papieren ruimte. Heel wat beste, mooiste, wildste natuur staat er dus niet in. Een enkel gebied haalt alle boeken. En zo'n gebied is een reservaat aan de monding van de rivier de Somme, in Noord-Frankrijk. Dat moet dus wel het allerbeste, allermooiste, allerwildste natuurgebied zijn.

De Somme mondt uit in het Kanaal, ten noordwesten van de stad Abbeville. Door oogstrelende valleien kronkelt de rivier zich uit de heuvels naar een platte kuststrook. Die platte strook, la Marquenterre, is in de loop der jaren aangeslibd; vroeger klotste de zee tot het stadje Rue, dat nu een paar kilometer landinwaarts ligt. Met een vriend van me rijd ik erheen. Geen idee waar het reservaat precies ligt, maar reeds in Rue wijzen borden ons de weg naar het Parc Ornithologique. We zetten de tent op bij een boerencamping; de enige tent in de verre omtrek, want het is herfst en het vriest 's nachts. Iedere boerderij heeft zijn erf als camping ingericht. Er staan vooral caravans. Stacaravans, met hekken en heggen en tuintjes eromheen. De meeste zijn verlaten, maar een enkele wordt door zijn eigenaar afgesloten voor de winter. Stacaravan-eigenaars blijken te herkennen te zijn aan een glimmend joggingpak.

Tussen onze tent en de caravans groeit een bosje, waarin een bosuil woont. Die roept 's nachts nog niet zijn baltsroep, daarvoor is het te vroeg, maar cirkelt miauwend boven de tent. Verder is het de hele nacht doodstil. Het is te koud voor woorden. Ik verstop mij zo diep mogelijk in mijn slaapzak. Daverende knallen verscheuren de stilte. Achter de tent, naast de tent, voor de tent: beng! Natuurlijk, het is herfst en het is Frankrijk en dat betekent: jagers.

Het wordt licht. Achter de camping is een wildernis van jong geboomte, struikgewas en open plekken. Ideaal gebied voor zangvogels. Die trekken nu massaal zuidwaarts. Het ritselt er van mezen, vinken, lijsters. Een groengeklede man verschijnt met het geweer op de schouder, de hond aan de hiel. Even een onthijtte geschoten? Geleidelijk keren de verjaagde zangvogels terug en hervat zich het getijl en gekwetter. Door de wildernis lopen we naar het Parc.

De Somme is een getijderivier: met vloed stroomt de zee een eind naar binnen, want het eb/vloed-verschil is hier meer dan tien meter. Bij eb vallen in de monding uitgestrekte kwelders en slikken droog. Langs de noordoever is een duingebied met plassen. Hier werd in 1970 het vogelreservaat gesticht. Al gauw streek er een gewonde kraanvogel neer. De kraanvogel werd opgelapt, bleef plakken en gaf het Parc bekendheid. Grote bekendheid, getuige het immense parkeerterrein bij de ingang. Het Parc is alleen te betreden via een bezoekerscentrum, waar je koffie, taart en dure souvenirs kunt kopen. Een duinwandeling op eigen houtje kost zestien gulden per persoon. We deinzen terug, ik vraag me af of iemand in Nederland nog zijn hond zou uitlaten als je entree moest betalen voor het bos. Maar we zijn er nu eenmaal en betalen.

Al gauw blijkt waarom dat moet. Het reservaat is een soort dierentuin. Een paar plassen althans zijn omhemd. Vanaf bankjes kun je de totaal niet schuwe eenden van vlakbij bekijken. Alle West-Europese soorten dobberen er rond. Op borden is te lezen hoe ze heten. Ook ganzen en zwanen zijn er. De vogels kunnen niet weg want een van hun vleugels is afgeknipt. Geen gezicht als ze fladderen. Het pad dat tussen de eenden is uitgezet, is het 'parcours d'initiation', voor beginners dus. Op een eilandje torent zowaar een kraanvogel uit boven het snaterend gevogelte. Zou dat die opgelapte zijn?

Ervaren vogelaars mogen een groter rondje lopen, het 'parcours d'observation', langs een stuk of veertien observatiehutten. Die kijken uit op grotere plassen zonder hekjes en met wilde vogels. Zegt de folder tenminste. We bezoeken alle hutten; we hebben er voor betaald, tenslotte, en hangen er de hele dag rond. Met plezier trouwens: kleine zilverreigers waden langs de oever, lepelaars rusten uit op hun trek van de Waddeneilanden naar Mauretanië. Een dozijn ooievaars komt aanzeilen om in een zompig grasveld kikkers te spietsen. Daar flitst iets blauws: een ijsvogel!

Volgende dag houden we het parcours d'observation voor gezien. Zo ervaren zijn we nou ook weer niet. Volgens de drie wildernisboeken zijn de jachtdomemen in de verre omtrek van het Parc tot reservaat opgeward. Dan gaan we daar toch wandelen? Helaas, waar we ook komen, overal verrijzen hekken. En overal angstaanjagend rode bordjes met réserve. Waarschijnlijk hebben de auteurs dat voor reservaat aangezien, maar in Frankrijk betekent het gereserveerd voor de jacht. Hier mag je alleen met geweer het bos in. De duinen zijn overal beplant met eentonig dennenbos, zonder ondergroei. Eindelijk vinden we een doorgang naar zee. Een 3600 meter lang pad tussen hekken met prikkeldraad. Mul zand, want (ongewapende) ruiters kiezen ook deze route. Die hekken moeten de dieren binnen houden. Stel je voor dat een zwijn in het vizier van de buurman terecht komt! Wilde zwijnen en zelfs moeflons, Corsicaanse bergschapen, zijn hier uitgezet ten behoeve van de knallende mannen. Tamme zwijnen, dus eigenlijk.

Pas op voor verdwaalde kogels, roepen bordjes. Tientallen mensen worden elk jaar door jagers doodgeschoten. Per ongeluk, maar of dat je dood verzacht? Kennelijk kunnen jagers niet goed mikken. Of juist wel. Bedacht op hinderlagen ploegen we door het mulle zand. En dan blijkt het noeste hekwerk ineens helemaal kapot geragd te zijn aan beide kanten van het pad. Ertussen een omgeploegd slagveld van zwijnensporen. Een zwijn zou zich door een hek laten tegenhouden, zeker. Zijn ze toch wild!

Terug lopend naar de tent, eerst weer dat lange, mulle pad, passeren we een groep groengeklede mannen die langs een landweg een op butagas bereide ragout verorberen met sloten drank. Een rij dubbelloopsgeweren leunt tegen een geparkeerde terreinwagen. Die gekortwiekte eenden in het Parc hebben het zo beroerd met getroffen. Konden ze vliegen, ze zouden niet ver komen.

Koos Dijksterhuis

EEN FOTOSAFARI OP WELNA

We beloofden het u in de vorige Argus, een beeldverslag van een jachtseizoen op Weina, het landgoed gelegen tussen Epe en Nunspeet, gepacht door vooral kapitaalkrachtige, randstedelijke jagers die er zich zeer van bewust zijn dat de zwijnendrijfjacht in Nederland een aflopende zaak is. Veel van de Welna-jagers oriënteren zich daarom al op de zwijnendrijfjacht in het buitenland, waarbij de voorkeur uitgaat naar landen met weinig regels zoals de Oekraïne en Polen. Maar zolang de Nederlandse politiek het toestaat (in weerwil van het ontbreken van maatschappelijk draagvlak) genieten ze met volle teugen van wat de Nederlandse natuur 'hen te bieden heeft'. Een rijke buit, mogelijk gemaakt door inventieve jachtopzichters ('natuurtoezichthouders') die met verve hun taak (het behartigen van de

belangen van hun jachtheer) uitvoeren. Maar wel een seizoen met handicap: veel faunabeschermers op All Terrain Bikes, met camera, getipt door een dierenminnende ingewijde.

Een dame, die omwille van de echtelijke gemoedsrust liever anoniem blijft maar zich zeer trouw toont: jegens de dieren!

3

4

6

5

8

7

10

9

11

12

13

14

15

16

17

18

19

7) Scheepsmagnaat Heuvelman amuseert zich kostelijk tijdens de drijfjacht. De vrouw mag mee als drijver, 'ns zien hoe leuk het allemaal is. Volgens Heuvelman wordt er alleen weidelijk gejaagd en wordt er absoluut niet bijgevoerd. 'Als jullie kunnen vertellen waar en door wie er bijgevoerd wordt kun je me altijd bellen, dan doe ik er iets aan'. Overigens realiseert Heuvelman zich dat de drijfjacht op zwijnen in Nederland een aflopende zaak is. Met spijt zegt hij voor de microfoon van Vroege Vogels: 'Tsjja, er is gewoon geen maatschappelijk draagvlak meer voor, helaas'.

2) Een van de waarnemers van de Faunabescherming wordt bedreigd met een vuurwapen door een van de jagers. Na een mobiel telefoontje komt een zeer sceptische agent van het korps Nunspeet poolshoogte nemen. Er wordt aangifte gedaan en een uitvoerig proces verbaal opgemaakt. Na enkele weken volgt een sepot wegens gebrek aan bewijs. De jagers zeggen dat er 'niks van waar is' en de politie is geneigd de jagers te geloven. Sterker nog in de volgende jachtpartijen krijgen de jagers standaard 'politie-bescherming' waarbij de positie van de waarnemers van de Faunabescherming via politierapporten wordt doorgegeven aan de jagers. Die pet past ons allemaal...

3) Zo'n jachtgeweer kan in waarde oplopen tot de prijs van een gemiddelde doorzonwoning. Sierlijk, ambachtelijk beslag van goud en zilver bijvoorbeeld van de Belgische FN fabrieken. Hier is in goud de ultieme droom van de jager weergegeven: een aangeschoten zwijn dat door een meute jachthonden besprongen wordt. Een soort hondengevecht, maar dan in de vrije natuur. Kicken!

4) Zoek de jagers, de drijvers en de faunabeschermers...

5) Jagersmode anno 1998. De invloed van de teletubbies gaat verder dan een weldenkend mens zou denken.

6) Mannen in gele pakken. Over enkele ogenblikken zullen ze in linie door het bos trekken. Roepend, schreeuwend, met stokken tegen bomen slaand, alle dieren in wilde paniek voor zich uit drijvend, in de armen van de op rij wachtende jagers.

7) Nooit zonder deugdelijke hoed het jachtveld in, weet ook deze broer van jachtheer Heuvelman. Op het moment dat je een zwijn naar de eeuwige jachtvelden hebt geholpen moet je namelijk de hoed kunnen lichten als onderdeel van het laatste eerbetoon.

8) De gebruikte hollow point munitie richt een enorme verwoesting aan in het lichaam van het slachtoffer. De darmen hangen er in dit geval ver uit. Geen vrolijk gezicht en dus moet het dier snel de aanhanger in. De jachttopzichter als powerlifter.

9) De politie is je beste kameraad, zeker als je grofwildjager bent. Deze Eper agent met veel sympathie voor de jacht kon zich tijdens veel jachtpartijen in werktijd vrijmaken van zijn andere drukke besognes om de jachttopzichter hand en spandiensten te verlenen bij het op afstand houden van 'lastige' waarnemers van de Faunabescherming.

10) Opperdrijver (na een bekertje of wat 'bessensap'): 'Ik drijf hier al 25 jaar, natuurlijk wordt er hier bijgevoerd. Maar daar is toch niks mis mee? Anders was er toch niks te schieten?'

11) Heuvelman met twee toonaangevende leden van het jachtgezelschap. In de nacht na de jachtpartij werden de geschoten zwijnen ontvreemd uit de koelcel bij Heuvelman's jachthuis in Wissel. Door de Faunabescherming getipte journalisten kregen van politie en jachttopzichter te horen dat er 'niets bekend' was over verdwenen jachtbuit. 'Ik was net zelf nog in het koelhuis en er was niks aan de hand...'

12) Zojuist nog een dier, nu zwijnengehakt.

13) Na een lange vlucht in wilde paniek, een schot, een buiteling en met een klap tot stilstand komen tegen een boom. Stuiteren noemen de jagers dat, werkt vooral goed als de grond hard bevroren is...

14) De honden zijn afgericht om de zwijnen te fixeren en in de richting van hun baasjes te jagen. Tijdens het drijven zetten ze de tanden al in het panische zwijn. Is het zwijn dood, dan likken ze het bloed uit de schotwond. Jagers en dieren, een bijzondere combinatie. En zijn de jachthonden afgeschreven (d.w.z. kunnen ze niet meer mee met de jacht) dan krijgen ze in veel gevallen geen rustige oude dag maar een genadeschot van het baasje. Uit z'n sjeke geweer, als dank voor bewezen diensten. Maar niet voordat ze een natte zoen op de snuit hebben gehad van het licht geëmotioneerde baasje.

15) De zwijnen worden bij voorkeur in de richting van een rustgebied gedreven, een plek die ze kennen als een veilig heenkomen, maar waar vandaag zwaar bewapende jagers hen in linie opwachten. Rustgebied voor het grofwild. Laatste rustplaats voor het grofwild zullen ze bedoelen.

16) Respect is van het grootste belang in bepaalde kringen. Jegens mensen, maar ook jegens dieren. Weidmannsheil!

17) Kort aangeliind? Een zojuist geschoten beer wordt met een touw om de snuit door het zand gesleept. Omdat je een dier toch altijd met respect moet blijven behandelen volgens de weidelijkheidsregels van de grofwildjagers.

18) Ja, sjoeren maar, 't is je schoonmoeder niet!'

19) Dit is dus echt het einde voor elke grofwildjager. In de bek van het zwijn 'Die letzte Bete', een laatste eerbetoon van de fortuinlijke jager aan het weerloos wild.

Wordt vervolgd (Of zou dit dan toch eindelijk het laatste seizoen zijn voor de zwijnendrijfjacht? Binnenkort spreekt de kamer).

Foto's: Niko Koffeman & Harry Voss

Wij hebben de foto's voorzien van balkjes, niet om de aanwezigen bij de jachtpartij te criminaliseren, maar omdat wij geen behoefte hebben aan nodeloze juridische procedures. Als wij procedures voeren dan doen wij dat uitsluitend ter bescherming van dieren en niet in dispuut met jagers.

Enkele jaren geleden wijdde De Faunabescherming een postercampagne aan de jacht op de (beschermde) knobbelzwaan. Met die campagne beoogden we het grote publiek attent te maken op de veelal heimelijke jachtpraktijken op deze vogelsoort, waarvoor onder het mom van schadebestrijding veel te gemakkelijk afschotvergunningen werden afgegeven. Hoe het er nu voor staat met de knobbelzwaan leest u in dit artikel: Een relaas uit Noord-Holland.

In Noord-Holland

KNOBBEL ZWANEN KO

Inleiding

Aan het begin van deze eeuw kwamen knobbelzwanen nauwelijks voor in Nederland. Pas na 1950 nam het aantal broedparen langzaam toe. In 1954 werd de knobbelzwaan volgens de Vogelwet beschermd verklaard. De vogels foerageerden toen nog vooral op zoetwaterplanten in het IJsselmeer. Toen de fonteinkruidvelden in de zeventiger jaren langzaam verdwenen stapten de dieren steeds meer over op de graslanden. Met de toename van het aantal zwanen nam ook de roep om bestrijding toe. Vanwege hun beschermde status is voor het doden en/of verjagen altijd een vergunning vereist. Sinds die tijd worden jaarlijks vele vergunningen verleend om knobbelzwanen af te schieten. Eind 1992 is door een aantal natuur- en dierenbeschermingsorganisaties waaronder De Faunabescherming, Dierenbescherming, Vogelbescherming en enkele individuele deskundigen het Knobbelzwanenplatform opgericht. Doel van dit Platform is om de bestrijding van knobbelzwanen terug te dringen, onderzoek te (laten) doen naar de werkelijke omvang van de schade die wordt aangericht door knobbelzwanen en om eventueel alternatieve schadebestrijdingsmiddelen aan te dragen. In die tijd werd jaarlijks naar schatting een

kwart van de gehele populatie bestaande uit 13.000 exemplaren afgeschoten. In de loop van de jaren is de maatschappelijke weerstand tegen het doden van zwanen steeds groter geworden. Dit was ook te merken aan de voorwaarden die in de afschotvergunningen waren vermeld en die waren bedoeld om aanstoot bij het publiek te voorkomen. Hierin stond namelijk dat het afschot

bij voorkeur in de vroege ochtend of tegen de avond diende plaats te vinden. Daarnaast was een voorwaarde dat de gedode vogels zo moesten worden vervoerd dat ze vanaf de openbare weg niet zichtbaar waren.

Faunabeleid

In 1997 wordt door de Provincie Noord-Holland het 'Uitvoerings-

GELVRIJ?

Pauline de Jong

programma Faunabeleid' vastgesteld. Hierin wordt geconstateerd dat het doden van knobbelzwanen bij het publiek vaak sterke reacties opwekt. Tevens wordt hierin aangegeven dat ook diegenen die het afschot (moeten) plegen dit vaak met tegenzin doen. Vervolgens stelt de Provincie dat deze situatie aanleiding is om na te gaan of het mogelijk is het afschot af te bouwen

en mogelijk geheel te stoppen. Voordat hierover een definitief besluit kan worden genomen zal aan de hand van onderzoek vooraf worden ingeschat hoe de stand van de knobbelzwaan zich naar verwachting zal ontwikkelen en welke landbouwschade dit met zich mee zou kunnen brengen, aldus de Provincie. Wij zijn uiteraard zeer verheugd met dit vooruitstrevend beleid.

In de zomer van 1998 is door het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN) het aangekondigde onderzoek uitgevoerd. Dit houdt in dat er met behulp van een model is doorberekend hoe de populatie zich mogelijk zal ontwikkelen bij verschillende vormen van beheer dus bij voortzetting van afschot of bij het alleen beperken van de legselgrootte of wanneer beide ingrepen gezamenlijk worden uitgevoerd. Dit is dan weer vergeleken met de ontwikkeling van een ongestoorde populatie. Op basis van deze verwachtingen is vervolgens ook berekend hoe groot de te verwachten landbouwschade maximaal zal gaan worden. Tot op dit moment schommelt de totale schade die in Noord-Holland wordt uitgekeerd rond de fl. 20.000,- per jaar. De ruwe schatting van de maximaal te verwachten landbouwschade zonder afschot is ingeschat op fl. 150.000,- per jaar.

Knobbelzwanenbeleid

Op basis van dit IBN-rapport is vervolgens door de Provincie een voorstel op papier gezet over het beheer van de knobbelzwaan vanaf 1999. In deze notitie wordt gesteld dat er over een aantal zaken nog onduidelijkheden bestaan, zoals over de vraag hoe de populatieontwikkeling werkelijk zal zijn en over de werkelijke omvang van de schade wanneer er niet geschoten wordt. Vervolgens wordt voorgesteld om in de gehele Provincie Noord-Holland gedurende een proefperiode van drie jaar geen afschot te laten plegen. Gedurende deze periode zal de ontwikkeling van de populatie nauwgezet gevolgd moeten worden evenals de effecten op de landbouw. Om de schade op gevoelige percelen te bestrijden zullen de dieren wel verjaagd mogen (en zelfs moeten) worden en daarvoor zal de inzet van elke vrijwilliger gewenst zijn. De schade zal uit het Jachtfonds worden vergoed. Na deze driejarige proef zal dan definitief besloten kunnen worden welk beheer in de toekomst zal worden gevoerd. Op 8 december 1998 wordt dit voorstel besproken in de vergadering van Gedeputeerde Staten. Door GS wordt besloten dat aan de Commissaris van de Koningin (deze is formeel verantwoordelijk voor de vergunningverlening) zal worden geadviseerd om in 1999 geen afschot van knobbelzwanen te laten plaatsvinden. Tevens wordt door GS

besloten dat met ingang van 1999 een proefperiode zal moeten worden gestart, om meer zekerheid te verkrijgen over de gevolgen van een beheer zonder afschot. Daarnaast is de opdracht van GS om dit beleid met de betrokken partijen nader uit te werken. Dat is het moment waarop wij in beeld komen.

Overleg met betrokken partijen

Op 9 december zijn alle betrokken partijen uitgenodigd om het beheersvoorstel met de proefperiode te bespreken en te becommentariëren. Aanwezig zijn vertegenwoordigers van de landbouw, de jagerswereld en de natuurbescherming. Opvallend is de zeer overheersende aanwezigheid van de jagers bij deze vergadering en hun scherpe kritiek op het voorstel. Een aantal keren wordt tijdens deze vergadering door de jagers benadrukt dat zij absoluut geen partij zijn in deze en dat zij ook geen belanghebbende zijn. De jagers geven aan dat zij vooral begrip hebben voor de schadeproblematiek van de agrariërs en dat zij, omdat zij nu eenmaal gerechtigd zijn tot het hantieren van een vuurwapen, de helpende hand toesteken om de dieren met behulp van het geweer te verjagen. Het afschieten van knobbelzwanen heeft echter helemaal niets met 'jacht' te maken, aldus de jagers, en zij doen het dan ook node. Wanneer de jagers deze taak dan zo vervelend vinden en in principe helemaal geen zwanen zouden willen doden dan zou het logisch zijn wanneer zij de voorgestelde proefperiode met gejuich zouden begroeten en er alles aan zouden doen om de proef te laten slagen. In deze vergadering wordt het voorstel door de jagers echter volledig de grond ingeboord. Zij stellen zelfs met zoveel woorden dat wanneer afschot niet als uiterste middel ingezet zal mogen worden zij ook zeker niet zullen meehelpen aan alternatieve schadebestrijdingsmethoden zoals het verjagen van de dieren. Het idee dat jagers het schieten van een zwaan gewoon leuk vinden dringt zich onmiskenbaar op. Ook de vertegenwoordiger van de landbouw stelt dat afschot als uiterste middel ingezet moet kunnen worden, omdat anders de schade te hoog zal oplopen. In het voorstel is echter voorzien in een volledige schadevergoeding, mits alternatieve middelen zoals verjaging wel zijn toegepast. Namens het Knobbelzwanenplatform

geven wij aan juist heel blij te zijn met de proefperiode. Pas na afloop van een dergelijke proef zal duidelijk worden wat het effect is wanneer er geen zwanen meer worden gedood en pas dan zal een besluit over het toekomstig beheer genomen kunnen worden gebaseerd op de feiten en niet op allerlei speculaties van torenhoge schades, zoals de jagers telkens weer naar voren brengen. In het voorstel is ook een rol voor de natuurbescherming weggelegd. Om hoge schades te voorkomen is het belangrijk dat op zeer schadegevoelige percelen alternatieve methoden worden toegepast bijvoorbeeld in de vorm van het plaatsen van vlaggen of een knalapparaat, maar ook door het verjagen door menselijke aanwezigheid. Voor deze laatste bezigheid is het belangrijk dat boeren de beschikking kunnen krijgen over vrijwilligers die bij de verjaging willen helpen. Door de natuurbescherming is toegezegd dat zij hun leden en aanhangers zullen oproepen hieraan hun medewerking te verlenen.

Aangepast beheersvoorstel I

De Provincie blijkt vervolgens ernstig geschrokken te zijn van de heftige en negatieve reactie van met name de jagers. In januari van dit jaar wordt het aangepaste beheersvoorstel aan de betrokken partijen gepresenteerd. Wij zijn bijzonder teleurgesteld over de enorme concessies die hierin worden gedaan ten gunste van juist de jagers, die constant beweren geen partij en niet belanghebbend te zijn. In het voorstel

is men teruggekomen op het idee om totaal geen afschot te laten plaatsvinden. Alleen in de veenweidegebieden die ongeveer tien procent van de hele provincie beslaan zal bij wijze van proef geen afschot plaatsvinden en in de rest van de provincie zal de inzet van het geweer nog steeds als uiterste middel mogelijk blijven. Wij hebben hierop scherpe kritiek geuit. Een proef in een dergelijk klein deel van de provincie en dan ook nog versnipperd gelegen heeft geen wetenschappelijke waarde. Na afloop van de proef valt nog steeds geen uitspraak te doen over de ontwikkeling van de populatie of over het effecten op de landbouw op de zandgronden en in de akkerbouwgebieden wanneer er niet in de populatie wordt ingegrepen. Dit is dan tevens in strijd met het voornemen van de provincie dat is verwoord in het Uitvoeringsprogramma, aangezien hierin expliciet is vermeld dat het afschot zal worden afgebouwd en mogelijk geheel zal worden stopgezet. Zonder het doen van een proef in de hele provincie zal er nooit zekerheid zijn over de effecten en zal mogelijk nooit tot afschaffing van het afschot worden overgegaan.

Opmerkelijk genoeg waren ook nu de jagers kritisch en afwijzend. Zelfs nu het gebied waarin geen afschot zal worden gepleegd is teruggebracht tot een klein deel van de provincie zijn de jagers niet tevreden. Voor het verjagen van de zwanen van schadegevoelige percelen zal een beroep worden gedaan op vrijwilligers uit de kringen van de natuurbescherming die dit uiteraard

voor niets zullen doen. Uit de stukken blijkt echter dat de jagers een kilometervergoeding krijgen voor het in actie komen met het geweer en dat tevens hun munitie geheel wordt vergoed. Tijdens deze laatste bijeenkomst hebben de jagers echter de euvelen moed om te verkondigen dat zij zich er nog op beraden of zij hun medewerking aan de verjaging zullen verlenen en dat dit mede afhangt van het feit of daar ook een uurvergoeding tegenover staat! Dit gaat zelfs de provinciale ambtenaren te ver. Ze hadden zo hun best gedaan om alle partijen op één lijn te krijgen en toen dat niet lukte hebben ze een zodanig compromis proberen op te stellen dat elke partij daar wel iets in zou kunnen vinden waar deze mee kon instemmen. En dan wordt uiteindelijk brutaalweg een salaris gevraagd voor een inzet die andere betrokkenen geheel belangenloos verrichten.

Wij zijn vervolgens met een heel vervelend gevoel vertrokken met de boodschap dat het laatste compromisvoorstel in de commissie voor Natuur, Landschap en Openlucht recreatie besproken zal worden. In een laatste poging om onze visie, die tijdens de bijeenkomst werd overschreeuwd door de 'overkill' aan jagers, onder de aandacht van Provinciale Staten te brengen hebben wij ons standpunt rechtstreeks bij de commissie ingebracht. Dit heeft vervolgens zoveel twijfel gezaaid onder de statenleden dat besloten is het aan te laten komen op een hoofdelijke stemming in een vergadering van Provinciale Staten. Bij het ter perse gaan van dit nummer was de uitslag van deze stemming nog niet bekend.

Wel is duidelijk dat wanneer de provincie nu de kans laat liggen om gedurende enkele jaren een proef te doen met beheer zonder afschot de knobbelzwaan dan nog jaren lang uitsluitend een wettelijke bescherming zal genieten en geen werkelijke bescherming. Eveneens is duidelijk dat het eens zo trotse jagersgilde nu bedelend bij overheidsinstanties aanklopt om hun jachtplezier te kunnen blijven uitoefenen. En dat is wel heel apart.

Foto's: Evert Boeve, Pieter Eibers en Paul Lodewyks.

HOF LAAT DIEREN IN KROONDOMEIN VRIJ

Toen het PvdA congres in 1998 besloot de afschaffing van de hobbyjacht op te nemen in het partijprogramma, werd Wim Kok belaagd door journalisten die zijn visie op die passage wilden horen. De passage was van ongemene helderheid: 'In het wild levende zoogdieren en vogels zijn gemeenschappelijk bezit en mogen alleen worden geschoten en bestreden bij ernstige schade, die niet op andere wijze is te verhelpen. De zogenaamde benuttings-, oogst- en plezierjacht wordt afgeschaft. Dat geldt ook voor de Koninklijke Houtvesterijen (de Kroondomeinen) en voor leden van het Koninklijk Huis'.

Wim Kok reageerde badinerend op de vragen van de pers: 'Mijne heren, ik verwacht niet - gezien de huidige politieke verhoudingen - dat ik maandag naar Hare Majesteit zal moeten om haar een jachtverbod aan te zeggen'.

Inmiddels zal Wim Kok zich op moeten maken om dat slechtnieuws-gesprek met de Majesteit alsnog te voeren.

Twee maanden geleden maakte de RVD bekend (Trouw 13 januari) dat de dieren in het Kroondomein zullen worden vrijgelaten. Er worden tien gaten gemaakt in de hekken rond het gebied. Door medewerkers van het kroondomein zelf! Een opmerkelijke ontwikkeling die een nadere toelichting verdient. Dienden die hekken immers niet om leden van het hof en hun gasten het genot van de drijfjacht op wilde zwijnen in alle beslotenheid te laten uitoefenen? Inderdaad heeft het er alle schijn van dat er grote veranderingen op stapel staan voor de jacht in Nederland, in het bijzonder voor de zeer omstreden drijfjacht op wilde zwijnen. Allereerst kondigde Staatsbosbeheer, na een verbod op de zwijndrijfjacht in haar terreinen, aan dat vanaf 1 januari 1999 elke vorm van oogst- of benuttingsjacht zal worden afgeschaft in de staatsbossen. Dieren zullen daar voortaan in beginsel met rust worden gelaten. Het is niet alleen de voormalige bosbeheerder van de staat die tot het besef gekomen is dat de hobbyjacht elk maatschappelijk draagvlak ontbeert. Ook de staat zelf leek steeds meer de belangen van de natuur te laten prevaleren boven die van hobbyjagers. In het kader van de Flora- en faunawet was er sprake van een belangwekkende concept Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Kort samengevat kwam deze AMvB erop neer dat voor edelherten, damherten en wilde zwijnen een leefgebied van tenminste 15.000 hectaren en voor reeën van 5.000 hectaren verplicht gesteld zou worden om de dieren als 'wild' te mogen aanmerken. Dit kwam ook geheel overeen met het voornemen van de voormalig staatssecretaris van Natuurbeheer, de heer Gabor, verwoord in de nota Jacht en Wildbeheer van 1993. In deze nota werd terecht opgemerkt dat vanwege de ongunstige voedselsituatie op de Veluwe een volwaardige populatie herten of zwijnen alleen duurzaam kan voortbestaan in een gebied met een omvang van tenminste 15.000 hectare. Wanneer er sprake is van een omheind gebied van kleinere afmeting, dan zou in de nieuwe situatie sprake van 'gehouden dieren' die niet gevangen of gedood mogen worden in het kader van de Regeling jachtgeweren en munitie in de Flora- en faunawet, en zouden ze vallen onder de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Als gevolg van dit voorstel zouden herten en zwijnen die leven in de Koninklijke Houtvesterij Het Loo (7.000 ha) en in het Nationale park de Hoge Veluwe (5.000 ha) worden beschouwd als gehouden dieren waarop in beginsel niet gejaagd mag worden. Pikant detail is dat het uitzonderingsartikel voor de jacht van het Koninklijk huis (art. 70) in de Flora- en faunawet in dit geval geen soelaas zou kunnen bieden voor de drijfjachten van de Kroonprins, omdat de oppervlaktencriterium ervoor zou zorgen dat de dieren in de Koninklijke Houtvesterij niet langer

*Er wordt met groot materieel gewerkt aan de grofwildtunnel tussen het noordelijk en het zuidelijk deel van het Loo.
(foto's Rob Busser)*

onder het regime van de Flora- en faunawet zouden vallen, waardoor ook de uitzonderings-bepalingen van die wet hen geen angst meer zou hoeven in te boezemen. Gelet op de nieuwe samenstelling van de Tweede Kamer waarin tachtig parlementsleden zich gebonden weten aan een partij-programma dat geen ruimte laat voor de hobbyjacht (PvdA, D66, GroenLinks, SP en RPF/ GPV), zou deze AMvB zonder veel problemen zijn aangenomen. Helaas heeft het Ministerie van Landbouw het voorstel inmiddels afgezwakt. Onder druk van de sterke lobby van de grofwildjagers is in de laatste versie van de AMvB de oppervlakenorm voor herten en zwijnen teruggebracht tot 5.000 hectare.

Overigens had de 15.000 hectarenorm, die in eerste instantie was voorgesteld, niet een jachtbepalende uitwerking als doel, maar was ze veeleer bedoeld om terreinbeheerders gedwongen mee te laten werken aan de ontsnippering van de Nederlandse natuur. Er zijn in Nederland namelijk geen omheinde terreinen groter dan 15.000 ha, zodat wie wilde blijven jagen op grote hoefdieren op zijn omheinde landgoed gedwongen was de hekken geheel of gedeeltelijk te verwijderen of door middel van poortjes of oversprongen verbindingen aan te leggen met andere natuurgebieden. Daardoor zouden de grote hoefdieren alsnog de mogelijkheid krijgen hun natuurlijk trekgedrag aan de dag te leggen en bovendien de vrijheid hebben zich terug te trekken in jachtluwe gebieden.

Hoewel de oppervlakenorm van 15.000 hectare inmiddels is verlaten heeft het Hof onder toenemende maatschappelijke druk toch besloten openingen te maken in de hekken rond het Kroondomein. En wat jarenlang voor onmogelijk werd gehouden gebeurt nu toch: grote hoefdieren uit de Kroon-domeinen zullen zich vermengen met dieren uit aangrenzende gebieden waar de jachtdruk minder groot is. Weliswaar behoudt het Hof de mogelijkheid tot het houden van jachtpartijen in het Kroondomein, maar aangenomen

mag worden dat de (kunstmatig tot stand gebrachte) overpopulatie zwijnen zal wegtrekken via de nieuw gecreëerde vluchtwegen. Bovendien is het waarschijnlijk dat de kamer een drijfjachtverbod zal steunen hoewel dit niet zonder slag of stoot zal worden gerealiseerd. In 1977 besloot het parlement, als gevolg van de druk van het Hof en de adel, om de drijfjacht op wilde zwijnen toe te blijven staan. De invoering van een 'zwartwildbrevet' (schietexamen) moest daarbij de schijn van schietvaardigheid ophouden. En ook nu wordt een zware lobby door een kleine groep invloedrijken gevoerd om de drijfjacht ongemoeid te laten. Daar staat echter tegenover dat grote terreinbeheerders als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de gemeenten Epe, Apeldoorn en Nunspeet zich al tegen de drijfjacht op wilde zwijnen keerden. De leider van een grote Veluwe grofwildjachtcombinatie, scheepsmagnaat H.C. Heuvelman, liet zich onlangs tegenover de Vara radio ontvallen dat de drijfjacht op wilde zwijnen een aflopende zaak is, omdat 'het maatschappelijk draagvlak' ervoor ontbreekt. Er mag dus wel vanuit worden gegaan dat de PvdA staatssecretaris voor Natuurbeheer Geke Faber, in het kader van te regelen dodingsmethoden, de drijfjacht op wilde zwijnen zal verbieden. Dit voorstel mag op een riante kamer-meerderheid rekenen, omdat ook het CDA haar afkeuring over deze wrede jachtvorm heeft uitgesproken.

Het Koninklijk Huis zal naar andere vormen van tijdverdrijf voor geïnviteerde leden van Europese vorstenhuizen moeten uitzien. Het kan niet anders of Hare Majesteit zal daar niet slechts verdrietig over zijn. Ze is immers ook beschermvrouwe van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, zoals bekend een fel opposant van de drijfjacht. Het zou ons Koninklijk Huis sieren als zij royaal zou afzien van deze achterhaalde vorm van dieronvriendelijk vermaak. Zonder zo'n vrijwillige keuze zal de premier nog even een moeilijk gesprek met de koningin moeten voeren. Dat is hem toevertrouwd.

Clovis Cnoop Koopmans & Niko Koffeman

DE BUIT VAN VOS(S)

De Dierenbescherming heeft voor de kerst via de media een oproep gedaan om getuigen van jachtpartijen op uitgezette fazanten te melden. De DB wil hiermee het illegaal fokken en uitzetten van fazanten ten behoeve van de plezierjacht ontmoedigen. Mocht u nog informatie over dit onderwerp hebben, dan wil de Dierenbescherming dit graag van u horen via telefoonnummer (070) 314 27 00. We vinden zit een goede zaak.

In diverse kranten verschenen de afgelopen weken ingezonden artikeltjes van boze mensen die langs de openbare weg jagers bezig hadden gezien met hun hobby. Ook over de Hubertus missen (of moet ik misserS zeggen) en over de onthutsende beelden in de film 'The hunt' schreven veel mensen hun verontwaardiging naar de krant. Steeds meer mensen ergeren zich aan de activiteiten van jagers en willen dat uiten. Ze pikken het niet meer en dat is maar goed ook.

Ed Nijpels - had hij niet iets met het Wereld Natuur Fonds te maken? - is sinds kort werkzaam voor onze Koningin in de provincie Friesland. Al snel ging hij in de fout. Bij zijn aantreden als Commissaris van de Koningin meldde Ed dat hij het eerste kievitsei zal blijven ontvangen. Dat hadden de echte natuurbeschermers niet gedacht van groene Ed. Je moet maar denken: voor een leuk baantje laat je snel je groene imago (als je dat al had) varen.

Van een donateur uit Bussum kregen we een krantenknipsel uit De Gooi en Eemlander van 21 december 1998 met het bijschrift 'Geen

andere oplossing mogelijk?' We lazen: Een jager heeft gisterenochtend op de rijksweg Al ter hoogte van restaurant De Witte Bergen een ree afgeschoten. Het dier had zichzelf in een uitzichtloze positie in de middenberm gemanoeuvereerd. Het was daar kennelijk zonder ongelukken terecht gekomen, maar de weg terug door het drukke verkeer was ondoenlijk. 'Er zat niets anders op dan het dier af te schieten', aldus een woordvoerder van het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD) in Driebergen. Tot zover het bericht. Blijft de vraag: Als het dier midden op een autoweg door een jager kon worden afgeschoten, waarom kon de politie er dan niet voor zorgen dat het dier ongeschonden uit zijn benarde positie kon worden bevrijd? Voor het schieten is de weg vermoedelijk ook enige tijd afgesloten geweest voor het verkeer. Misschien was die ree juist op de vlucht voor deze jager. Al met al een vreemde zaak waarbij de politie eens te meer het geweer als oplossing koos in plaats van het dierenwelzijn!

Het is goed mis in jagersland. Door de Europese Vogelrichtlijn, waar Nederland zich eindelijk aan zal gaan houden, zien jagers zich beknot in de uitoefening van hun hobby en jammeren ze in verschillende dagbladen dat ze hun leden niet meer in de hand hebben. Volgens KNJV-consulent K. Elzinga dreigt er burgerlijke ongehoorzaamheid. Naast het loslaten van vossen denken de jagers aan het stopzetten van het afschot van verwilderde katten. Waar moet dat heen met de natuur, als deze 'hoeders' van onze fauna het af laten weten?

In Rijssen is een anti-jachtwerkgroep opgericht. De jagers spreken er schande van en laten zich in de krant afbeelden met geweer en motorzaag met het bekende verhaal dat ze een belangrijke bijdrage leveren aan natuur en landschap. Dat verhaal is al jaren hetzelfde maar verscheen toch weer minstens tien maal in verschillende kranten. Het zal wel van bovenaf opgelegd worden. Voor meer informatie over de anti-jachtwerkgroep in die regio kunt u bellen met Astrid Gerritsen, telefoon (0548) 61 76 03.

Uit Zeeuws-Vlaanderen ontving ik een zeer lange brief, acht velletjes A4, van een verontruste mevrouw. Ze laat haar gedachten gaan over alles wat mis is op jachtgebied in Zeeuws-Vlaanderen. Zij wil onder andere door middel van het vergaren van handtekeningen de aanzet geven tot meer actie in haar omgeving. Wilt u haar helpen, bijvoorbeeld met het verzamelen van handtekeningen, dan kunt u haar een brief sturen. Adres: Mw. Wies Bottenheft- de Boer, Veer 21, 4543 NH Zaamslagveer.

In de Twentse krant lezen we dat de jagers zich willen terugtrekken van de Sallandse Heuvelrug als ze er niet mogen blijven schieten. Dat is vreemd, want ze hadden de mensen toch steeds wijs gemaakt dat het hun niet om het schieten ging maar om de liefde en

zorg voor de natuur. Maar als ze niet meer zoveel schieten, gaan ze zeuren in de krant. Zou het ze dan toch om het schieten gaan??

Recent vernamen wij dat de luchthaven Schiphol vergunning heeft aangevraagd voor het mogen doden van hazen en vossen. Deze vergunning werd aangevraagd omdat de luchthavendirectie van mening was dat aangereden hazen een serieuze bedreiging vormden voor laaghangende vliegtuigmotoren. Wie schets onze verbazing toen bleek dat deze vergunning zonder slag of stoot werd verleend en er meteen ook maar vossen geschoten mochten worden? Van 1 april 1999 t/m 31 maart 2000 mogen de heren van Schiphol deze levensgevaarlijke schepsels van de baan (laten) schieten.

In het Gelders Dagblad lezen we dat de kleine ortolaan, een zangvogeltje, formeel van de Franse menu's is geschrapt. Het beestje is dit weekeinde als beschermd in de Franse staatscourant verschenen. De ortolaan had tot nu toe geen duidelijke status in de vogelwetgeving. De voormalige Franse president Mitterand verorberde hem nog met smaak in een vorstelijk maal kort voor zijn overlijden in januari 1996. Het vogeltje komt onder meer in het zuidwesten van Frankrijk voor. Culinaire fans eten het in zijn geheel op, met veren en al. (zie ook Argus 97/1).

Moet Willem-Alexander zijn bijbaantje bij het Internationaal Olympisch Comité nu wel of niet vaarwel zeggen. Als deze Argus verschijnt is die vraag inmiddels, en waarschijnlijk op hoog niveau, al bedisseld. Maar desalniettemin leg ik u deze vraag voor, wellicht met ook voor u aanvullende argumentatie. Het aspect van het bestaan van ministeriële verantwoordelijkheid voor het koningshuis is bij deze zaak een heet hangijzer. En onze ministers draaien voorlopig nog even om de hete brei heen. Als je het allemaal leest lijkt uitsluitend de vraag van belang of onze kroonprins past in een gezelschap waar corruptie aan de orde van de dag is (was?). Nu we dan toch bezig zijn met een herbeoordeling over deze functie van Willem-Alexander, kan vanuit een volstrekt andere hoek, ook nog een vraag worden opgeworpen die ik nog niet heb horen stellen. Gelet op de talloze kamerleden die zich nu ineens als beschermers van de kroonprins opwerpen en menen dat hij om morele redenen moet afzien van zo'n functie, bekruipt mij, telkens als ik daarover verneem, een onbehagelijk gevoel van hypocrisie over hun opvattingen. Ooit hoorde ik een regerings-functionaris roepen dat onze sportieve prins uiterst geschikt was voor het IOC-lidmaatschap. Over

DE **ETHIEK** VAN HET IOC, DE JACHT EN ONZE KROONPRINS

diezelfde man vernam ik daarna, tijdens de behandeling van de Flora- en faunawet, welke intense afkeer hij had van mensen die dieren doden voor het daaraan beleven van plezier. Daaruit zou je op z'n minst al een zekere tweeslachtigheid kunnen opmaken. Inmiddels vernam ik dat diezelfde persoon thans heeft laten weten dat hij het op ethische gronden ongepast acht als onze kroonprins zich zou blijven inlaten met dat stelletje smeergeld en dure cadeaus IOC-konkelaars. Maar als we het dan toch over moraal en ethiek hebben dan is er misschien nog een ander argument waarom het niet zo vanzelfsprekend is dat prins Willem-Alexander in het IOC aanblijft. Overigens is het de vraag, waarom onze kroonprins, nu blijkbaar niemand een beslissing durft te nemen, niet spontaan zelf een besluit neemt terwijl er een steeds zwaarder gewicht om zijn nek lijkt te hangen. Hij heeft toch ook een eigen mening? Zijn vader durft zich van zo'n letterlijke last toch ook te bevrijden. Nog dagelijks loopt onze kroonprins aan tegen de bedenkelijke gezichten van mensen die het nog steeds niet kunnen geloven dat indertijd zoveel uiterst bekwame sportbestuurders voor deze functie aan de kant werden gezet. De affaires daarover gonzen nog steeds na. Daarbij komt dat veel landgenoten het nog steeds moeilijk kunnen bevatten dat hij bij die gelegenheid zijn woord brak. Hij zou namelijk tevoren steeds gezegd hebben dat hij niets voelde voor het IOC-lidmaatschap. Daarmee zette hij andere, veel meer gekwalificeerde, mensen op het verkeerde

been. Ik kan meevoelen met mensen die nu schrijven dat de kroonprins, na alle ellende van de afgelopen periode, toch ook het twijfelachtige gevoel bekropen moet hebben dat hij zich met zijn benoeming in feite alleen maar als prinselijk vlaggetje op de ceremoniële IOC-taart liet prikken.

Want wat is de sportieve en bestuurlijke achtergrond van onze prins. Goed, hij heeft in zijn minder gewichtige jaren de elfstedentocht ooit uitgereden. De laatste jaren kennen we hem uitsluitend nog als fervente aanhanger van de jachtsport. De vraag is dan, moet een dergelijke man bestuurder zijn van een organisatie die zich bij uitstek bezig houdt met het waarborgen van optimale sportiviteit. Het IOC is in ieder geval een organisatie die iedere aantasting van sportieve gelijkwaardigheid tussen rivaliserende spelers onmiddellijk afstraft. Want in sport behoren twee of meerdere spelers van redelijk gelijkwaardig niveau tegen elkaar te strijden met gelijke kansen. Wat moet iemand die de 'jachtsport' bedrijft daartussen?

En dat nu is zeker geen met de haren erbij geslept argument, maar een aspect dat in deze kwestie serieuze beoordeling verdient. Jagen is immers een sport tussen mens en dier waar iedere gelijkwaardigheid ontbreekt. Waar alleen de mens met zijn geweer kan winnen. Een sport waarbij het verloop van een (jacht)partij altijd een volstrekt ongelijke strijd is. Steeds meer mensen zullen zich afvragen waarom onze prins niet zou mogen behoren bij een organisatie waar omkoperij aan de orde van de dag is, maar wel bij

een instituut waar mensen voor pleziervertier dieren doden ten faveure van het bevredigen van hun niet te betugelen jachtgenoegens. Welke daarvan moet als meest onethisch worden beoordeeld? Jagen op dieren is niet alleen een sport die gebaseerd is op volkomen ongelijkwaardigheid maar ook op volstrekte onsportiviteit. Als je daarover wilt nadenken kan het niet anders dan dat je op die conclusie uitkomt. Jacht op dieren druist in tegen alle fundamentele regels die voor sport gelden. Daarom mag de vraag toch gesteld worden of mensen die deze 'sport' bedrijven, mogen vertoeven binnen een organisatie als IOC. Prins Willem-Alexander heeft zich er in het televisie-interview met Paul Witteman over uitgesproken dat, ondanks het feit dat het Nederlandse volk in grote meerderheid en in toenemende mate tegen de jacht op dieren is, hij die hobby niet aan de kant zal zetten. Uit een door Intomart gehouden onderzoek valt te lezen dat hij inmiddels van meer dan 20% van de bevolking om die reden zelfs nooit koning mag worden. Waarom, zo kun je je dan afvragen, dan wel bestuurder van een internationale sportorganisatie. Mij dunkt, dat dit aspect een goede reden voor de prins is om zijn lidmaatschap van het IOC nog eens te heroverwegen en wellicht eieren voor zijn geld te kiezen. Hij zou daarmee onze regeringsleiders bevrijden uit het zo moeilijke parket waarin zij (althans op het moment waarop ik dit schrijf) noodgedwongen zitten.

Bob Hagen

J A, IK KEN NOG WEL WAT FAUNALIEFHEBBERS!

Stuur éénmalig een gratis exemplaar van de nieuwe Argus naar de volgende faunaliefhebbers / natuurvrienden / dierenbeschermers:

s.p.v. duidelijk invullen in **BLOKLETTERS**

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Stuur dit formulier in een gesloten envelop naar:
De Faunabescherming, Postbus 150, 6870 AD Renkum.

Elk adres is welkom! Binnengekomen formulieren worden in volgorde van binnenkomst behandeld. Wanneer onze oplage ontoereikend is om de respons te verwerken, versturen wij exemplaren van de volgende Argus die in juni uitkomt.

(W)ETEN

nt
oe
lt uit-
lijft
ijk
et
'dat
n van
uota
gt toe-
el
en, enz.
aar
euw
omweg
erteld.
n con-
isatie
v
d zijn,
n op
eclame
ier-
or van
ld

levende dieren niet door de jager 'beheerd' hoeven te worden, dat het gemanipuleer van de jagers met onze fauna niets met natuurbescherming te maken heeft, dat menig 'wild' dier op een bijzonder gewelddadige manier van het leven wordt beroofd, dat de plezierjacht in deze tijd niet meer kan en door een overgrote meerderheid van het ledenbestand van de ANWB wordt afgewezen. Het zou de ANWB sieren wanneer zij zich meer verdiepen in een controversieel onderwerp als dat van de plezierjacht en niet klakkeloos na te roepen wat een kleine belangengroep hiervan vindt. Dat zou bovendien de samenwerking met organisaties een stuk geloofwaardiger maken.

DAMHERT

De mist was opgetrokken, eindelijk wat meer zicht. Fietsend door het Kroondomein kom ik langs een wildakker waar tot mijn verbazing wat damherten en hinden liggen te herkauwen. Bij mistig weer blijven de dieren de ochtend langer rondlopen dan gewoonlijk. Zo ook deze ochtend. Terwijl ik langs fiets zijn de hertenogen op mij gericht. Ik fiets door alsof ik ze niet heb gezien maar als ik honderd meter verder ben en uit het zicht van de herten, stap ik af. Voorzichtig sluip ik terug naar de wei. De drie jonge damherten en drie hinden en een kalf liggen er nog, genietend van de ochtendzon die de mist-nevels doet verdwijnen.

De damherten komen in de benen, staan even bij elkaar alsof ze wat te bespreken hebben maar dan loopt een damhert direct maar rustig in de richting van de hinden en het kalf. De hinden kijken op en andere damherten die aan de zijlijn staan, kijken toe. Als het damhert een

hinde nadert gaan de neuzen even tegen elkaar alsof ze elkaar de hand geven en ze ruiken even aan elkaar. Het damhert loopt door in de richting van het kalf. Het jonge dier van nog geen twee maanden krijgt het benauwd, staat op, en gaat op de loop voor het damhert. Het damhert er achteraan. Dit herhaalt zich een paar keer. De hinden storen zich er niet aan en laten het spel van het damhert en het kalf voortduren totdat de andere damherten zich ermee gaan bemoeien. De hinden vinden het dan genoeg en jagen de damherten weg. De damherten begrijpen dat bet speelkwartier voorbij is. Beide groepjes gaan uit elkaar en gaan op zoek naar sappige grassen op de weide. Een tijdje later herhaalt het ritueel zich. Nu heeft een hinde het voorzien op een damhert. De hinde probeert het damhert met haar poten te raken. Het kalf ziet dat en komt graag helpen met het treiteren van het damhert. Nu durft het kalf wel. De hinde is fel en duldt het

damhert niet in haar omgeving. Na een kwartier is het hertenvolk uitgegeten en verlaten de weide. De hertenvrouwtjes leggen zich neer op een heuveltje in de wei om te herkauwen. Het is inmiddels al bijna 11.00 uur als er in de verte een auto komt aanrijden. De jacht-opziener rijdt voorbij, de hinden komen in beweging en zoeken de veilige dichte begroeiing op. Voor mij is de voorstelling voorbij.

Het verhaal speelde zich jaren geleden af toen je in het Kroondomein nog regelmatig damherten tegen kwam. Ze zijn er bijna niet

meer. Jagers vinden deze uitheemse dieren niet meer zo interessant; dus weg ermee. Damherten waren overdag ook nog wel eens actief en een recreant zag ze dan ook regelmatig. Af en toe kom ik ze nog wel eens tegen. De dieren zijn de jagers nog altijd te slim af. Afgelopen voorjaar zag ik zelfs damhinden met kalveren. Vol bewondering kijk ik dan naar de dieren die zich een plekje op de Veluwe hebben verworven en zich nog altijd staande weten te houden.

Geurt Besselink